

BİLGİ TEKNOLOJİSİNDEKİ GELİŞMENİN YAŞLI BAKIM EVLERİNE ETKİSİ

Hakkı BOYACIOĞLU*

Yaşlılık, yaşam sürecinde gelişme ve olgunlaşmanın ardından kendine özgü fizyolojik ve ruhsal değişimlerin ortaya çıktığı evredir. Genel olarak algılama, bellek ve yaratıcılık yeteneklerinin azalması ile kendini belli eden durumdur. Bu nedenle başlangıcı için bir yaş verilememekte ve kişiden kişiye değişmektedir. Bir insan kendini yaşlı hissettiğinde ve yaşlı gibi davrandığında yaşlanmış demektir. Bu durum kendini, içe kapanma, çevreye karşı ilgisizlik, yaşamdan zevk almama gibi değişimlerle belli eder. Aslında yaşlılığa karşı en güçlü silah yaşama bağlılıktır. Araştırmalar, çalışma yaşamından zevk alan kişilerin genellikle emeklilik yaşamından da zevk almayı bildiklerini, istemeden çalışanların ise emekliliklerinde genellikle sıkıldıklarını göstermektedir.

Ülkemizde de dünyadaki gelişmelere paralel olarak yaşam süresi uzamış ve yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı önemli ölçüde artmıştır. 1985 yılında 60 yaş üzeri nüfusun toplam nüfusa oranı % 4,2 iken 2000 yılında bu oran % 7,8'e ulaşmıştır. 65 milyon olan ülke nüfusu içerisinde 5 milyon civarında 60 yaş üzeri insanımız vardır. Doğum oranındaki azalışa karşın yaşam süresinin uzaması ile ülkemizde de yaşlı nüfus gittikçe artmaktadır. Ne yazık ki bu artışa rağmen kurumsal bakım verecek kuruluş sayısı yetersiz olduğu gibi evde bakım da henüz gerçek anlamda başlamamıştır. Sadece özel sektörün bu konuda bazı girişimleri vardır.

Ülkemizde Kurumsal Bakım ve Yatak kapasitesi 2002 Temmuz ayı itibariyle şöyledir.

Kurum	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Toplam içindeki payı
Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu	62	6280	%41,52
Kamu Kurumları Toplamı (Sadece Emekli Sandığı)	7 (3)	2691 (1954)	%17,79 (%12,91)
Yerel Yönetimler	23	2282	%15,08
Dernek ve Vakıflar	24	1817	%12,01
Azınlıklar	6	900	%5,95
Gerçek Kişi ve Firmalar	34	1154	%7,63
TOPLAM	156	15124	%100

Tabloda gösterilen mevcut bakım kapasitemizi, 60 yaş ve üzeri nüfusumuz ile karşılaştırdığımızda yaşlılarımızın sadece yaklaşık %0,3'ünün (binde üç) kurumsal bakım aldığı sonucuna varırız. 1998 yılı Ocak ayında tesis sayısı 117, yatak sayısı ise 10795 iken 4 yıllık bir süre içinde yaklaşık %40 oranında yatak kapasitesi artmıştır. Yatak sayımız son yıllardaki artışa rağmen yaşlı sayımıza göre çok yetersizdir.

Bizim uygulamamızda Bakımevi ve Huzurevi henüz aynı çatı altındadır. Yani kendi kendine yetebilenler ile bakım yaşlıları bir arada kalmaktadır. Bu nedenle de tabloda yer alan kapasitenin tamamını bakımevi olarak düşünmemek gerekir. Sonuçta ülkemizde yaşlılarımızın neredeyse tamamına yakını evlerinde ya da yakınları yanında yaşamakta ve bakım almaktadır.

Ülkemizde huzurevleri geçmişten gelen anlayışla, muhtaç ve kimsesiz yaşlılara bakım hizmeti veren kuruluşlar olarak bilinmektedir. Mevcut kurumlarda bakım hizmeti alan muhtaç ve kimsesiz olmayan yaşlılar çok daha az sayıdadır. Bu nedenle de toplumumuzda "Huzurevi" kelime olarak yalnızlık ve ekonomik yetersizlik anlamında ifade bulmaktadır.

* T.C Emekli Sandığı Dinlenme ve Bakım Evleri İşletme Koordinatörü

Bir başka açıdan da bakım evlerinde kalmak ailenin yaşlısına bakmadığı anlamında değerlendirilmekte ve bu duruma çevre tarafından olumlu bakılmamaktadır.

Son yıllarda geçmiş yıllardan gelen huzurevi anlayışı ve anlamı değişmeye başlamış, artık daha kolay adından bahsedilir olmuştur. Bu gelişmede özel şirketler, Emekli Sandığı, vakıf ve derneklerin yeni anlayış ve yapılarda hizmete aldığı kuruluşlar ile yaşam tarzındaki değişiklik etkili olmuştur.

Ülkemizde de ailelerin küçülmesi, kadının iş hayatına atılması, evine ayırdığı zamanın kısalması, ebeveynlerin çocuklar üzerindeki otorite rolünün sarsılması, akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin azalması, yaşlılıkla ilgili politikaların sadece aile içi girişimlerle çözümlenemeyecek boyutlara ulaştığını kanıtlamaktadır. Organize, kamusal ve özel gönüllü yaşlılık politikalarına ihtiyaç artmaktadır.

Avrupa ve gelişmiş ülkelerdeki son 30 yıllık süredeki yaşlı bakımı seyrine bakar ve varılan noktayı değerlendirirsek; bizim de kurumsal bakımı gerçekten bakım evleri anlamında geliştirmemiz, ayrıca bakıma ihtiyacı olmayan yaşlılar içinde sadece barınma için yaşlı evleri yapmamız, diğer yandan yaşlılara evlerinde kalma desteği verecek sistemi oluşturmamız doğru olacaktır. Ancak evde bakımın gelişmesinde bedelin kimin tarafından karşılanacağı ya da bu hizmetin hangi kamu kurumunun görevi içine gireceğinin belirlenmesi gerekir. Bugünkü uygulamada Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu tam olarak, yerel idarelerde kısmi olarak bu alanda görevlidirler ancak organizasyon ve mali imkanlar nedeniyle hizmet yaygınlaşmakta çok yetersiz kalmaktadır. Bu yetersizlik nedeniyle doğal olarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ağırlığını kimsesiz ve muhtaç durumda olanlara vermektedir.

Avrupa ve Amerika'da evde bakım konusunda verilen hizmetler merkezi otorite ve yerel yönetimlerce bedelsiz olarak yapılmakta, ya da hizmet satın alınmaktadır. Sağlık hizmetlerinden bir kısmı, bölge sağlık teşkilatınca yaşlılara evlerinde verilmektedir.

EMEKLİ SANDIĞI UYGULAMALARI

Kamu personelinin sosyal güvenliği ve emeklilik dönemindeki sağlık hizmetleri alanında faaliyet gösteren T.C. Emekli Sandığı yasa ile kendisine görev verilmesiyle, 1985 yılından bu yana toplumun gelişmesine paralel yani kendi sosyal güvencesi altındaki yaşlılara huzurevi (Dinlenme ve Bakım Evi) hizmeti vermeye başlamıştır.

Bu çerçevede ilk olarak 1985 yılında 500 kapasiteli İstanbul-Nispetiye Dinlenme ve Bakım Evi, 2001 yılı Ocak ayında 1138 kapasiteli İzmir-Narlidere Dinlenme ve Geriatrik Bakım Merkezi, 2002 yılı Temmuz ayında 316 kapasiteli Ankara-75.Yıl Dinlenme ve Bakım Evi'ni hizmete almıştır.

2001 ve 2002 yılında hizmete alınan tesislerde gelişmenin ve yeni yaşam tarzının gerekleri dikkate alınmış, alışılmış huzurevleri kavramının çok daha ilerisinde, bireyin saygınlığı ve bağımsızlığını dikkate alan bir mimari yapı ve organizasyon oluşturulmuştur. Tesislerde tek kişilik odalar ve iki kişilik odalara yer verilirken ayrıca 50-55 m² lik yaşlı daireleri de yapılara eklenerek yeni bir kavram olan yaşlı konutlarına öncülük edilmiştir. Ayrıca dairelerin bir kısmı özürlü yaşlılar için tasarlanmış, sosyal mekanlarda özürülerin hareket edebileceği yapı ve sistemler düşünülmüştür.

Geçmişte odalarda sadece banyo ve tuvalete yer verilirken artık her odaya mutfak bölümleri konmaktadır. Çok büyük yemek salonları yerine, iletişimi kolaylaştıracak küçük yemek salonlarına geçilmiştir. Bütün bunlarda amaç bireyin özgürlüğünü ve özel yaşamını korumaktır. Ayrıca tesislerdeki destek üniteleri genişletilmiş çok amaçlı salonlar, kafeterya, pastane, genel çamaşırhane yanında jetonlu çamaşır yıkama yerleri, berber, kuaför, mini market, alakart restoran, hobi ve oyun odalarına yer verilmiştir. Santral sistemi yaşlıya doğrudan ulaşma imkanı verecek şekilde yapılmıştır. Tesislerdeki sosyal alanlar geniş

maksatlı düşünülerek toplumla yaşlıların iletişiminin artarak devam etmesi hedeflenmiş, yakınları ve sevdikleri ile birlikte olabilecekleri üniteler hayata geçirilmiştir. Hatta şehir dışından gelen yakınlar için kalacak yer ayrılmıştır.

Tesislerde rehabilitasyon ve fizik tedavi için terapik havuzlu bölümler açılmış ve yaşlının aktif kalabilmesi ve yaşam kalitesinin korunması hedeflenmiştir.

Tüm tesisler eskiden olduğu gibi özellikle yaşlılarımızın sosyal kalmasını destekleyecek bir kentsel alanda yani şehir merkezinde inşaa edilmiş, yaşlılarımızın sevdikleri ve tüm çevreleri ile birlikte yaşama devam etmeleri, toplumla içiçe olmaları sağlanmıştır. Bundan sonra ülkemizde henüz gelişmemiş bir alan olan gönüllü çalışma gruplarına ve gün merkezi uygulamalarına ağırlık verilecek, gönüllü organizasyonlarla toplumun yaşlılarına organize bir şekilde sahip çıkmasına, gün merkezi uygulamasıyla da; evlerinde kalan yaşlıların gün içinde vakit geçirecekleri, yeni beceriler, dostluklar kurabilecekleri bir ortam oluşturmaya katkı sağlanacaktır.

Emekli Sandığı ayrıca İzmir Narlıdere'deki tesiste Geriatrik Bakım Merkezi hizmete alma çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Bu merkezin amacı sağlıklı ve dinç insanların yaşadığı ortamda yaşama imkanı kalmayan, yaşamın devamı için bu konuda eğitimli hemşire ve diğer yardımcılarından ciddi oranda destek alma ihtiyacı olan yaşlılara böyle bir ortam ve hizmeti sağlamaktır.

Geriatrik Bakım Merkezi bir anlamda kronik hastalıkları olan yaşlılara bakılan yer olacaktır. Bakım hizmeti yaşlıların fiziksel, ruhsal ve sosyal durumlarının geliştirilmesini en azından mevcut seviyesinin korunmasını sağlayacaktır.

Geriatrik bakım merkezi bir hastane olmadığı gibi, bu merkezde kalan yaşlılar da hasta sayılmayacaktır. Ancak bu merkezde kalan yaşlılara sağlık ve sosyal bakım verecek çalışanlar, uzmanlıklarına göre medikal ve diğer konularda bilgi ve deneyim sahibi olacaklardır. Bu merkezler tüm hizmet süreç ve kapsamlarını burada yaşamlarını sürdürecek olan kişilerin içinde buldukları dönemin ihtiyaç ve beklentilerini bilerek tasarlayacak ve sunacaklardır. Hizmetin odak noktasında öncelikle hemşirelik, daha sonra sosyal servis yer alacaktır.

Merkez, yaşlılara tedavi hizmeti sunmayacak ancak tedavi tablosu belirlenmiş ve hastane ya da benzeri kurumdan taburcu olmuş kişilerin sağlık ihtiyaçlarına hemşirelik bakımı kapsamında cevap verecek, yaşlının doktoru tarafından evvelce öngürülmüş medikal tavsiye ve diğer konuların yerine getirilmesini sağlayacaktır.

Geriatrik Bakım Hizmeti olarak Kısa Süreli ve Uzun Süreli Bakım Hizmeti verilecektir.

A) Kısa Süreli Geriatrik Bakım Hizmeti;

Bu grup yaşlılar yatağa bağımlı olmayıp, aktif tedavisini hastanede olduktan sonra, rehabilitasyonu, eğitimi ve günlük yaşam bakımı için belirli bir süre bakım merkezine ihtiyaç duyarlar. Bu süre birkaç haftadan bir kaç aya kadar devam edebilir. Bakım sonrasında tekrar sağlığına kavuşan yaşlılar evlerine ya da kalmakta oldukları yerlere geri dönerler. Ailesi ya da yakınlarının yanında kalan yaşlılar da, birlikte kaldıkları ve kendilerine bakan kişilerin iş, tatil veya rahatsızlıklarında geçici olarak merkezde bakım hizmeti alabileceklerdir. Bu fırsatla da yaşlı yakınları ihtiyaç duydukları zamana kavuşmuş olacaklardır.

B) Uzun Süreli Geriatrik Bakım Merkezi;

Merkezin temel işlevi; Uzun süreli bakım hizmeti olacaktır. Uzun süreli bakımda kronik hastalıkları olan ve yatağa bağımlı olan yaşlılara hizmet verilecektir. Bu grup yaşlılarda hastalıklar kronik olup, tedavi tablosu bir tedavi kurumu tarafından belirlenmiş haldedir. Bakım ekibi içerisinde yer alacak uzman doktorlar sağlık bakım programı oluşturacak ve uygulanmasını sağlayacaktır.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİNDEKİ GELİŞMENİN EMEKLİ SANDIĞI YAŞLI BAKIM EVLERİNE ETKİSİ

Bilgi teknolojisindeki ilerleme, gelişmiş ülkelerde 1980'li yıllarda hızlanmıştır. Bu yıllarda bilgisayarlar gelişmiş, 1990'lı yıllarda ise bilgisayarlardaki gelişimi bilgi teknolojileri izlemiştir.

Ülkemizde bilişim tarihi 1927 yılında Tekel İdaresinde kullanılmaya başlanılan delikli kart makinası ile başlamış, ilk bilgisayar 1954 yılında T.C Emekli Sandığında, 1960 yılında Karayolları Genel Müdürlüğünde kullanılmaya başlanmıştır.

1970 yılında Türkiye'deki bilgisayar sayısı 4'tür. 1968 de ilk bilgisayarı kullanan üniversite İstanbul Teknik Üniversitesidir. Hacettepe Üniversitesi 1970 yılında hastane işlemlerinde bilgisayar kullanmaya başlamıştır. Türkiye'de uluslararası nitelikte ilk ağ bağlantısı Ege Üniversitesi ile Avrupa Üniversite ve Araştırma ağı arasında 1986 yılında kurulmuştur.

Bilgisayar ve bilgi teknolojindeki gelişmeler özellikle 1990'lı yıllardan sonra ülkemizde de hastaneleri yönetim, klinik ve tıp teknolojisi alanında etkilemiş, sektörün hizmetlerini geliştirmiş ve yoğun kullanılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda bu değişimlerden T.C Emekli Sandığı Yaşlı Bakım Evleri de etkilenmiş, fiziki yapısından yönetim yapısına kadar bir çok noktada değişimler ortaya çıkmıştır. Burada teorik düzeyde ya da kavramsal düzeydeki değişimleri anlatmaktan çok pratikteki uygulamalardan belirli örnekler vererek değişimi göstermeye çalıştık. Bu çalışmada bilgi teknolojisindeki gelişmelerin yaşlı bakımı sağlayan kurumlara hangi düzeyde etki ettiğini ve bunların sağladığı çıktıları belirli başlıklarda ortaya koymayı amaçladık.

Haberleşme; Dijital santralin gelişimi ile haberleşmede yeni kolaylıklar ortaya çıkmıştır. Tüm yaşlıların dahili 4 dijit telefon numaraları önüne gelen 3 dijitlik numara ile doğrudan aranmaları, odalarında bulunmadıkları takdirde sesli mesaj bırakma imkanı, yönlendirme imkanı, programa bağlı olarak belirli bir sayıda uyarıdan sonra çağrının danışmaya otomatik yönleneceği, arayan ve aranan numaralar ile görüşme süresi kaydı, doğru ve detaylı fiyatlandırma imkanına kavuşulmuştur.

Oda içi pişirici ocak ve oda güvenliği; Yaşlılarımızın tesislerdeki özel yaşamları ve bağımsızlıklarının korunması için odalarına mutfak bölümü ve pişirici elektrikli ocaklar konmuş, ancak bu defa bu ocaklar nedeniyle oda içi güvenlik için ek sistemler gerekmiştir. Geliştirilmiş yeni dijital devreler ile güvenlik sorunu çözülmüştür. Bu şekilde ocaklar belirlenen bir süre çalışmakta ve bu süre sonunda otomatik kapanmaktadır. Ayrıca gerektiğinde ocakların oda dışından tamamen devre dışı bırakılması için devre kesiciler de konulmuştur. Böylece yaşlının ocağı açık unutması halinde ocağın kendi kendine kapanması sağlanmıştır.

Çağrı sistemi; Çağrı sistemleri hastane ve benzeri işletmelerde çalışanların sürekli yer değiştirmeleri nedeniyle haberleşme verimliliğini çok arttırmaktadır. İlk modellerinden sonra bu alanda da gelişmeler sürmüştür, bugün telefonların, elektronik postaların yönlendiği, belirli bir karaktere kadar mesaj ve duyuruların iletildiği çağrı cihazları geliştirilmiş, çalışanların iletişimi artırılmış, zaman kayıpları azaltılmıştır.

Dijital kameralar; Hastane ve yaşlı bakım merkezlerinde dış ve bina içi güvenlik önemli bir konudur, bu alandaki teknolojik gelişmeler güvenlik düzeyini arttırmış ve insan gücüne olan ihtiyacı azaltmıştır. Bir ekran üzerinden tüm tesisi izlemek, 360 derece hareketli kameralar ile dış alanları kontrol etmek ve bunları dijital ortamda saklamak mümkün hale gelmiştir. Üstelik artık kameralar iyice küçülmüş ve konulan yerleri farketmek zorlaşmıştır. Aynı sistem bina içinde yaşlıların genel mekanlardaki güvenlik düzeyini de yükseltmiştir.

Isıtma ve soğutma kontrol sistemleri; Günümüzde işletmelerde enerji harcamaları önemli bir gider kalemidir. Enerji kontrol sistemleri bir yandan maliyetleri düşürürken diğer yandan hizmet alanların memnuniyetini arttırmaktadır. Bugün ısıtma ve soğutma bir merkezden kontrol ünitesi ile yapılmakta, gereksiz kullanım önlenmektedir. Sistemler dış ve iç ısıya ve programda verilen komutlara göre çalışmakta, insan gücüne ihtiyaç en alt seviyede olmaktadır. Dolayısıyla insan hataları ve yanlış kullanımlar da ortadan kaldırmaktadır.

Yangın algılama ve söndürme sistemleri; Yeni gelişen sistemler ile algılama nokta tesbitli hale gelmiştir, böylece herhangi bir yerde bir duman veya yangın başlangıcı söz konusu olursa tam olarak yeri bilinmekte ve kısa sürede müdahale edilmektedir. Buna paralel lokal söndürme sistemleri de devreye girebilmektedir. Bilgisayar ve program aracılığı ile, tesisler ne denli büyük olursa olsun tek bir noktadan, bir ekrandan izlemek mümkün hale gelmiştir.

Duyarlı aydınlatma sistemleri; Gün ışığı ya da kapalı mekanda insan hareketini algılayan aydınlatmaların kullanılmaya başlanmasıyla, aydınlatmalar gerektiğinde devreye girmekte ya da devreden çıkmakta ve enerjinin doğru kullanımı sağlanmaktadır.

Görüntü ve ses sistemleri; Projeksiyon ve DVD sistemlerinin gelişimi ile eğitim ve eğlence programları ya da benzer faaliyetleri tesis içinde düzenlemek kolaylaşmış, tesis içindeki yaşam hareketlenmiştir.

Güncel bilgiler; Bilgi teknolojisi ile artık her defasında dataları toplayıp bir sonuca varmak yerine, sürekli doğru ve güncel bilgiye ulaşmak mümkün hale gelmiş, her düzey yöneticinin kararlarının doğru ve etkin olmasında bilginin katkısı artmıştır.

Etkin raporlama, yönetime doğru bilgi akışı; Bilgi sistemlerinde her işletmenin ve yönetim modelinin ihtiyaç duyacağı bir rapor sistemi veya indiktor sistemi oluşturulmakta, böylece sistemin denetimi, uygulamaların sonuçları her alanda izlenebilmektedir.

Tek merkezli bilgi kütüğü; Geçmişte manuel tutulan yaşlı kayıtları bugün, yaşlının sağlık, sosyal ve ruhsal durumunu kapsar şekilde, düzenli olarak sisteme bilgiler kaydedilmekte, tarihsel sıra ile izlenebilmekte, birçok kişinin bilgiye ulaşması mümkün olmaktadır. Ayrıca bilgilerin bir sistem içinde saklanması ile hizmetin bireylere bağımlılığı azalmıştır.

Tek muhasebe; Bir ağ ortamında artık tek bir merkezden birden fazla işletmenin muhasebe kayıtları tutulabilmekte, stok, depo, faturalama, tahsilat takibi gibi tüm süreç bir bütün olarak izlenebilmekte, yapılan entegrasyon ile mükerrer bilgi girişleri önlenmektedir.

Merkezden ödeme; Bankacılık ve internet alanındaki gelişmeler, şirket merkezinden ödemelerin yapılmasını sağlamış, paranın fiziki hareketi ve fiziki taşımanın riskleri ve zaman kaybı ortadan kalkmıştır. Ayrıca finans yönetimi kolaylaşmış, mali kaynaklar her an izlenebilir olmuştur.

Merkezi insan kaynakları; Birden fazla işletmesi olan kuruluşlar insan kaynakları bilgilerini tek noktadan takip edebilmekte, tüm müracaatlar ve çalışanların özellikleri, becerileri ya da aldıkları eğitim gibi konulara kolayca ulaşılmaktadır. Paket program yada özel programlar ile ücret sistemini tek merkezden uygulamak kolay hale gelmiştir.

Bakım ücretlerinin tahsili; Emekli aylığı ödemelerinin bilgi sistemi ve banka aracılığı ile yapılması, yaşlı bakım evlerinde kalan kişilerin bakım ücretlerinin tahsilatını çok kolaylaştırmış, düzenli hale getirmiştir.

Hemşire çağrı sistemi; Geçmişte hemşire çağrı sistemlerinde sadece çağrının geldiği oda bilinerek çağrı alınan odaya gidilmek, bu işleme ait sistemde bir kayıt tutulamamaktaydı, bugünkü sistemler çağrının alınışı ile odaya giriş zamanı ve odadaki görev süresini kaydetmekte, böylelikle çağrılara ne sürede cevap verildiği ve ne kadar sürede sorunun giderildiği bilinmektedir. Ayrıca çağrılar sırası ile birden fazla çağrı merkezine aynı anda ya da farklı zamanlarda gönderilebilmekte, bu da yaşlı güvenliğini arttırmaktadır.

Bilginin paylaşımı; Bilgi teknolojisinin gelişime en önemli katkılarından biri bilgiye ulaşımı ve paylaşımı çok kolay hale getirmesidir. Bilgi paylaşımı, bilgiye ulaşmadaki rahatlık, çalışanların kendilerini ve işlerini geliştirmelerini sağlamakta, verimliliklerini arttırmaktadır.

İnternetin yaygınlaşması ise bilgiye ulaşmada ve paylaşımda sınırları kaldırmış ve tüm dünyanın bilgi alışverişini çok kolay hale gelmiştir.

Bakım planları ve sonuçların izlenmesi; Yaşlı bakımında, tedavi kurumu ve hekimince belirlenmiş tedavi tablolarının ve yaşlının sağlık durumunun sürekli izlenmesi ve sonuçların takip edilmesi çok önemli bir konudur. Bu takibin bir yazılım ile yapılması bakımın etkinliğini arttırmakta, unutmaları ortadan kaldırmaktadır. Artık bakım personelinin değişmesi bakım programını etkilememektedir. Yaşlının tüm geçmiş bilgilerine sistemden ulaşılmaktadır.

Personel devam kontrol sistemleri; Bu sistemlerle, çok sayıda personel istihdam eden kuruluşlarda günlük işe geliş ve gidiş, izin, raporlar takip edilebilmekte, bina içi gerekli bölümlerin güvenliği kimlik kartlarındaki manyetik devrelerle sağlanmaktadır.

Sakin izleme sistemleri; Geriatrik bakım alan yaşlıların bir kısmı demans veya benzeri rahatsızlıklarında her an bulunmaları gereken bölümden dışarı çıkabilmekte, hatta bazen tesis dışına kadar ulaşabilmektedirler, bu durumdaki yaşlıların takip edilmesi zor ve önemli görevlerden biridir. Bu konuda gelişen sistemle yaşlı koluna bir cihaz takılmakta, yaşlının istenmeyen bir alana geçme teşebbüsü sistemden alınan uyarı ile görevlilerce engellenmekte, yaşlının tesis dışına çıkması ya da kaybolması gibi bir durumun da önüne geçilmektedir. Yine bu tip cihazlara istenirse acil çağrı özelliği de eklenmektedir.

Taşıt izleme sistemleri; Çok sayıda araç ve ambulansı olan işletmeler, araçlarının her türlü hareketini, araçlarının mahallini, hızını, yakıt harcamalarını bu sistemle izleyebilirler ayrıca mesaj göndermek ve aracı yönlendirmek de mümkündür.

Ortak bilgisayar ağı kurulması; Network denilen ortak ağ programı ile işletmedeki tüm bilgisayarlar ayrı şehirlerde bile olsa birbirine bağlanabilmekte ve ortak veri tabanı üzerinden işlem yapılabilenkte, dosyalar ve bilgiler transfer edilebilmektedir. Bu ağlar gerekli donanım ekleri ile görüntü ve ses transferi de yapabilmektedir.

Yaşlı başvuruları değerlendirilmesi; Geçmişte manuel olarak tek tek bilgilerin dosyalardan toplanması ile değerlendirilen yaşlı başvuruları, bugün bilgisayarda oluşturulan bir değerlendirme sistemi ile kolay ve adil yapılabilmekte, önem ve öncelikler belirlenebilmektedir. Müracaat sahiplerinin tanımlanan durumları, yaşları, bekleme süreleri ve cinsiyetleri dikkate alınmakta ve hak sahipliği kolayca belirlenebilmektedir.

Tüm malzemelerin etkin takibi ve kullanımı; Demirbaşlar, sarf malzemeleri, kırtasiye, yiyecek-içecek ve benzeri tüm malzemelerin hem kullanımı, hem stokları tam olarak takip edilebilmekte ve maliyetleri, gerektiğinde fiyatlandırılmaları kolayca yapılmakta, birden fazla para birimi gerekirse kullanılabilir.

Yönetime bilgi desteği doğru tesbit ve etkili çözümler sunması; Bilgi sistemleri yöneticiler, yönetim kurulları, doktorlar ve diğer uzmanları aşağıdaki alanlarda desteklemektedir.

Bunlar sırasıyla;

1. Medikal kalite ve çıktı sonuçlarını tahmin etme,
2. Maliyet kontrolü ve verimliliğin artırılması,
3. Faydaların artırılması ve taleplerin belirlenebilmesi,
4. Program planlama ve geliştirme için bilgi sağlama,
5. Raporlamayı basitleştirme,
6. Klinik araştırmaları, kayıtlar ve sonuçlara ulaşmada sunduğu kolaylık nedeniyle desteklenmesi,
7. Sistemdeki kayıtların aynı zamanda doktorların eğitimini de sağlaması.

SONUÇ

Bilgisayar artan bir şekilde hayatımızı etkilemeye devam etmekte, sosyal bilimciler, teknoloji ile uğraşanlar, yöneticiler bilgi çağına gidişte yeni teknolojilere ulaşmak ve organizasyonlarına uygulamak için bilgi teknolojileriyle beraber çalışmak zorundadırlar.

Sağlık bilgi sistemleri gittikçe daha da gelişecektir. Yöneticiler, klinisyenler, hemşireler ve diğer personel bilgi teknolojisini kullanmakta gittikçe uzmanlaşacak, stratejik plan yapmada, iş programları oluşturmada ve süreçlerin yönetiminde etkin yararlanacaklardır. Bu uzmanlaşma, gelişen eğitim ve kazanılan pratiğin bir sonucudur. Bilgisayarı ve bilgi sistemlerini sürekli kullanmanın tecrübesi, bilgi elde etmeyi geliştirmektedir.